

Kuuntelun paikka - ryhmämentoroituneet äänessä ja kuulolla

Helsingin yliopiston kirjastoissa on ollut vuosina 2007-2008 meneillään ryhmämentorointi. Se on kuulunut osana työhyvinvoinnin Kaiku-hankkeeseen: <http://www.helsinki.fi/kirjastot/esittely/hankkeet/kaiku.htm> Ryhmät ovat työskennelleet opintopiirimäisesti, mutta osa kuitenkin vastuutettujen puheenjohtajien vetäminä. Yhteiskokoontumisia on ollut aloitustilaisuuden lisäksi kolme.

Opintopiireissä on tutkittu kirjastotyön ajankohtaisia aiheita juridisesta, pedagogisesta, kokoelmanhoidollisesta ja open access -näkökulmasta. Myös muutosta tutkivaa opintopiiriä suunniteltiin, mutta se ei ottanut syntyäkseen. Työtavat ovat vaihdelleet vapaamman keskustelun ja tuotantotavoitteellisuuden välimaastossa. Kovakin ahkerointi epäselvien asioiden selvittämiseksi tai työtapojen kehittämiseksi on piireissä koettu hyvinvointia lisääväksi, koska se tukee työn hallintaa. Ja ainakin immateriaalista tulosta synnytettiin ihan väkisinkin. Sitä syntyi myös 23.9.2008 Viikin Biokeskuksessa järjestetyssä Kuuntelun paikassa, ryhmämentoroinnin päätösseminaarissa.

Muutosta tutkivan opintopiirin puuttumista pyrittiin korvaamaan aamupäivällä: kouluttaja **Anna-Maija Kajanojan** keskustelutti Helsingin yliopiston kirjastojen nykytilanteesta ja -tunnelmista. Iltapäivä oli omistettu voimia kartuttaville kulinaarisille ja luontoelämyksille Viikin kartanossa ja Gardeniassa.

Kouluttajamme johdatteli joukkoa Listening post-menetelmällä. Sen perusajatuksena on, että yhteen kokoontuneet pyrkivät yksilöllisten kokemustensa ja keskittyneen kuuntelun avulla tavoittamaan suuremman sosiaalisen järjestelmän ajankohtaisia tekijöitä ja virtauksia, olivatpa ne ilmeisiä tai piileviä. Lukija voi tutustua menetelmään tarkemmin sivulla: <http://www.opus.org.uk/lstngpst.htm>.

Lähtökohtana keskustelulle oli HY-kirjastojen tilanne nyt, muutoksen keskellä ja kynnyksellä. Tavoitteena oli löytää eväitä kirjastojen matkalle uuteen organisaatioon. Työskentely eteni viisivaiheisesti: koko ryhmän ääneen ajattelusta pienryhmien vaiheittain syventämään analyysiin keskustelussa esille nousseista teemoista.

Yhteiskeskustelusta kirjattiin seuraavat otsakkeet:

- muutokseen suhtautumisen erot ja niiden perustuminen sekä työntekijöiden että HY-kirjastojen historiaan ja kokemuksiin,
- epätietoisuus tulevasta toimenkuvasta, huhut, luottamuspula ja näiden

- vaikutus työilmapiiriin,
- epävarmuus osaamisen riittävydestä,
- jaksaminen ja
- muutosprosessissa tarpeelliset etapit.

Pienryhmissä valittiin teemoista ryhmäläisiä eniten askarruttavat tarkempaan käsittelyyn ja tuotiin ne vielä jalostetumpina yhteiseen keskusteluun. Yksi ryhmistä pohti luottamusta, jonka se arveli olevan muutosprosessin onnistumisen oleellinen ehto.

Heti alkuun jouduttiin etsimään ajattelulle rajauksia seuraavista kysymyksistä: Kuka on luottamassa, yksilö vai työyhteisö? Kehen, keihin tai mihin luotetaan tai ei luoteta?

Edelleen ryhmä ajatteli ääneen, että luottamus voi olla olemassa, mutta sitä myös rakennetaan ja murretaan. Sitä rakentaa avoimuus, riittävä tiedotus, keskustelu turvallisen kokoisissa tilaisuuksissa ja näihin perustuvat yhteisiksi koetut ratkaisut.

Ja nyt lukija aktivoidaan miettimään näiden sanojen ja menettelytapojen vastakohtat, jotka sitä luottamusta murtavat.

Mutta mikä onkaan kaiken toiminnan pohjalta löydyttävä, jotta tuota luottamusta voitaisiin tavoitella? Ryhmä toi tarjolle vanhat tutut etiikan ja moraalin tai sittenkin ihan arkisesti reilun pelin.

Päivän keskusteluteemassa ilmennyt matkametafora herätti havaitsemaan jo alkaneen matkan pituuden: vaikka uusi kirjasto-organisaatio astuukin voimaan v. 2010, itse toimintojen normalisoituminen uusine tiloineen ja prosesseineen on kaukana vuoden 2012 tienoilla. Ravitsevien eväiden lisäksi näin vaativalla taipaleella ovat tarpeen myös etapit. Elleivät ne ole sanan etymologian mukaisesti talleja, joissa meitä muutoksen juhtia lepuutetaan tai vaihdetaan, jonkinlaisia välitavoitteita, pysähdyksiä tai jopa juhlia tarvitaan matkaa katkaisemaan.

Päivän päätteeksi opintopiirit saivat alustavan luvan jatkaa kokoontumisiaan, mutta vastedes itseohjautuvammin. Viikin kartanon ruokia maistellessa syntyi kuitenkin jo toive, että vielä kerran kokoonnuttaisiin koko joukolla kokoamaan tähänastiset kokemukset - ajatus etapeista oli tullut kuulluksi.

Teksti:
Ulla Eskelinen
kirjastonhoitaja
Humanistisen tiedekunnan kirjasto